

3.2 Από τις λέξεις στις έννοιες και στις ιδέες: Η «μνήμη». Διαθεματικό σενάριο διδασκαλίας

Κοσμάς Τουλούμης

Ταυτότητα

Τίτλος: Από τις λέξεις στις έννοιες και στις ιδέες: Η «μνήμη»

Δημιουργός: Κοσμάς Τουλούμης

Γνωστικά Αντικείμενα: Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία, Βιολογία, Φιλοσοφία, Ψυχολογία, Κοινωνιολογία (όπου μπορεί με τη βοήθεια και των αντίστοιχων καθηγητών να διερευνηθεί η έννοια «μνήμη» σε κάθε γνωστικό αντικείμενο), Αγγλικά (για την προσπέλαση της αγγλικής ιστοσελίδας Wikipedia και όπου αλλού χρειαστεί).

Διαθεματική πρόταση διδασκαλίας η οποία βασίζεται σε ομαδοσυνεργατική μάθηση και υλοποιείται με εφαρμογή της λογικής του Σχεδίου (Design), όπως αυτό εννοείται από την προσέγγιση των πολυγραμματισμών και της πολυτροπικότητας στην επικοινωνία (Cope & Kalantzis 2000). Ο ρόλος του καθηγητή κατά τη διαδικασία του Σχεδίου είναι υποβοηθητικός και εμπνευστικός στο πλαίσιο της ζώνης της επικείμενης ανάπτυξης (Vygotsky 1978). Εκπονείται στο σχολικό εργαστήριο.

Τάξη: Με κατάλληλες προσαρμογές από τον διδάσκοντα και τους μαθητές μπορεί να πραγματοποιηθεί σε όλες τις τάξεις του Λυκείου. Μπορεί, ενδεικτικά, να συνδεθεί με την ενότητα «Ορισμός και διαίρεση μιας έννοιας», η οποία περιλαμβάνεται στο σχολικό εγχειρίδιο της *Έκφρασης-Έκθεσης* της Β' Λυκείου (σχολικό έτος 2007-2008), ή με την ενότητα του «Δοκιμίου» της *Έκφρασης-Έκθεσης* στη Γ' Λυκείου σε σχέση με τους *Θεματικούς κύκλους* και την εκεί ενότητα «Οι ελληνικοί τόποι και τα μνημεία τους».

Χρονική διάρκεια: 8-9 διδακτικές ώρες

Προϋποθέσεις υλοποίησης: Μαθητές και διδάσκοντες πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με βασικά εργαλεία ΤΠΕ. Θα μπορούσε, κάλλιστα, να συμμετέχει και ο καθηγητής πληροφορικής στο όλο πρόγραμμα ή να προηγηθεί μια ώρα εξοικείωσης των μαθητών στη χρήση βασικών εργαλείων ΤΠΕ.

Περίληψη

Η αναζήτηση του ορισμού της λέξης «μνήμη», καθώς και των παραγώγων και των αντιθέτων της, στα ψηφιοποιημένα λεξικά του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, οδηγεί στην έννοια «μνήμη» όπως αυτή προκύπτει αξιοποιώντας τα σώματα κειμένων της ίδιας πύλης, μηχανές αναζήτησης και κείμενα ήχου και εικόνας. Διερευνάται η νοηματοδοτομένη χρήση της έννοιας σε διαφορετικό κοινωνικό περιβάλλον: το σχολικό, της καθημερινής ζωής, του «επίσημου» λόγου για το παρελθόν, καθώς και του «ανεπίσημου» λόγου για το παρελθόν. Τελικό προϊόν η δημιουργία ενός λήμματος για τη

μνήμη από τους μαθητές, το οποίο θα αναρτήσουν στη διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια Wikipedia (Βικιπαίδεια).

Σκεπτικό - Στόχοι

A' Γνωστικό και Παιδαγωγικό Σκεπτικό:

Η «μνήμη» είναι παρούσα στο σχολείο σε πολλά επίπεδα. Οι μαθητές βιώνουν τη σημασία της άμεσα, αφού στο παραδοσιακό σχολικό σύστημα θεωρούν ότι η επίδοσή τους εξαρτάται, εν πολλοίς, από αυτήν. Οι γιορτές μνήμης, παράλληλα, αποτελούν συστατικό στοιχείο της σχολικής ζωής, καθώς «ενσωματώνουν» τους μαθητές στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο του έθνους-κράτους. Η πρόσφατη συζήτηση για το περιεχόμενο της σχολικής ιστορίας, με αφορμή τα σχολικά εγχειρίδια, στην οποία δε συμμετείχαν, ουσιαστικά, οι μαθητές, αναδεικνύει τη σημασία της «μνήμης» για μια κοινωνία. Τι σημαίνει, όμως, η λέξη «μνήμη»; Πώς μετασχηματίστηκε, αν μετασχηματίστηκε, στο πέρασμα του χρόνου και στην εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας η σημασία της; Ποια είναι η σημασία της «μνήμης» στις σύγχρονες κοινωνίες;

B' Σκοπός:

- ✓ Να αναδειχθεί η σημασία των λέξεων και των εννοιών και η διαφορετική νοηματοδότησή τους μέσα σε συγκεκριμένο κοινωνικό, πολιτισμικό και επικοινωνιακό πλαίσιο (κριτικός γραμματισμός).
- ✓ Να αναδειχθεί η πολλαπλή σημασία της έννοιας «μνήμη» στις σύγχρονες κοινωνίες.

Γ' Στόχοι:

οι μαθητές

- ✓ Να γνωρίσουν και να συνειδητοποιήσουν τις πολλαπλές σημασίες και χρήσεις της έννοιας «μνήμη» στις σύγχρονες κοινωνίες (κλασικός γραμματισμός)
- ✓ Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και διαδικτυακών πηγών γενικότερα (νέος γραμματισμός)
- ✓ Να διακρίνουν και να μάθουν να αξιολογούν τις έννοιες (τη «μνήμη» στην προκειμένη περίπτωση) μέσα σε διαφορετικά είδη κειμένων (κριτικός γραμματισμός).

- ✓ Να ξεχωρίζουν ποιος διατυπώνει μια άποψη γραπτά, ψηφιακά ή προφορικά, γιατί διατυπώνει τη συγκεκριμένη άποψη και κάτω από ποιες συνθήκες τη διατυπώνει (κριτικός γραμματισμός)
- ✓ Να μάθουν να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ και τους υπάρχοντες ψηφιακούς πόρους ώστε να παράγουν δικό τους έργο, την παραγωγή συγκεκριμένου κειμενικού είδους στην προκειμένη περίπτωση, αξιοποιώντας τις νέες δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ, μέσα στο πλαίσιο του νέου γραμματισμού, του Web 2.0. (νέος γραμματισμός και υποκειμενικότητα)
- ✓ Να αναπτύξουν πρωτοβουλίες και να αξιοποιήσουν δημιουργικά τον υπάρχοντα σχολικό χρόνο και χώρο (υποκειμενικότητα)
- ✓ Να αντιληφθούν ότι η επιστημονική προσέγγιση οποιουδήποτε γνωστικού πεδίου προϋποθέτει ανακάλυψη, σύγκριση, σύνθεση, συνεργασία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων, αλλά και διαμεσολάβηση του ερευνητικού υποκειμένου (υποκειμενικότητα)

Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης - Φύλλα εργασίας

Τεχνολογίες:

- Η/Υ
- Διαδίκτυο
- Ιστολόγιο μαθήματος και ιστολόγιο μαθητών
- Επεξεργαστής κειμένου

Χρονισμός: 8-9 διδακτικές ώρες

- οι 2-3 πρώτες για τη διερεύνηση του θέματος,
- στις επόμενες 2 ώρες οι μαθητές εξοικειώνονται με το κειμενικό είδος το οποίο θα παραχθεί, με τη μορφή και τη διάρθρωση, δηλαδή, ενός λήμματος,
- ακολουθεί μια ώρα για την ανατροφοδότηση μεταξύ των μελών της ομάδας και την προετοιμασία για τη συγγραφή,
- η συγγραφή του λήμματος στη Wikipedia προϋποθέτει την αξιοποίηση τουλάχιστον 2 διδακτικών ωρών,
- η τελευταία ώρα αφιερώνεται στη συζήτηση και αξιολόγηση όλης της διαδικασίας.

Αξία χρήσης ΤΠΕ:

1. Εξυπηρετείται η ανάπτυξη υψηλού επιπέδου γνωστικών δεξιοτήτων όπως η επίλυση προβλήματος, η αντιμετώπιση του θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες, η επικοινωνία και η συνεργασία και η δημιουργία περιβάλλοντος κριτικής μάθησης.
2. Αξιοποίηση διαδικτυακών πηγών και άλλων ψηφιακών πόρων, καθώς και εξοικείωση με τους νέους ψηφιακούς γραμματισμούς που προωθούνται στο πλαίσιο του Web 2.0.

Οργάνωση της τάξης-Διδακτική διαδικασία:

- Α'. Το πρόβλημα-Τα δεδομένα

Δημιουργείται ένα ιστολόγιο για το μάθημα της γλωσσικής διδασκαλίας όπου αναρτάται το εξής πρόβλημα, το οποίο καλούνται να συζητήσουν οι μαθητές.

Ο Τσβετάν Τοντόρωφ, διανοούμενος και διευθυντής του Γαλλικού Ιδρύματος Ερευνών αποχαιρέτησε τον 20ο αιώνα με ένα βιβλίο με τον εύγλωττο τίτλο Μνήμη του κακού, Πειρασμός του καλού. Ένα ολόκληρο κεφάλαιο ήταν αφιερωμένο στις χρήσεις της μνήμης, και στον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες του 20ου αιώνα διαχειρίστηκαν το παρελθόν. Πρόσφατα ένα ελληνικό σχολικό βιβλίο ιστορίας, προορισμένο να διδαχθεί στην Στ' δημοτικού, ξεσήκωσε μια μεγάλη συζήτηση, με πολλούς υποστηρικτές, αλλά και πολέμιους, όσον αφορά τον τρόπο παρουσίασης της ιστορίας. Τι είναι, λοιπόν, η μνήμη και ποια σημασία έχει για μας σήμερα; Έχει την ίδια σημασία για όλους; Είναι ίδια η ατομική και η συλλογική μνήμη; Με ποιους τρόπους εκφράζεται; Ο στόχος μας είναι να συγγραφεί ένα λήμμα για τη «μνήμη» στην ελεύθερη διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια Wikipedia (Βικιπαίδεια).

Σημείωση: Μπορείτε να δείτε, βοηθητικά, και το βιβλιοκριτικό κείμενο του Β. Καραμανωλάκη, από την εφημερίδα Ελευθεροτυπία, φύλλο της 21/1/2000, με τίτλο «Η πολλαπλότητα της μνήμης» <<http://cds.lib.auth.gr/submit/archive/NPA/npa-2003-710.pdf>>

- Β'. Πλαίσιο και δραστηριότητες
- Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες (τα μέλη προσδιορίζονται με βάση τον αριθμό των μαθητών της εκάστοτε τάξης), διευθετούν τους ρόλους του κάθε μέλους με βάση τις προτιμήσεις τους και το φύλλο εργασίας με οδηγίες, το οποίο λαμβάνουν και αφορά την ομάδα τους.
- Οι μαθητές δημιουργούν ένα ιστολόγιο. Ο τίτλος και η μορφή του επιλέγεται από τους ίδιους. Θα αποτελέσει τον χώρο επικοινωνίας των ομάδων, όπου θα αναρτώνται τα συμπεράσματά τους, έτσι ώστε να υπάρχει διαρκής ανατροφοδότηση και επεξεργασία των στοιχείων της έρευνάς τους.

- Καλό θα ήταν, επίσης, τα μέλη κάθε ομάδας να επιτελούν όλα και εκ περιτροπής, κατά τη διάρκεια της εκπόνησης του σεναρίου και για κάποιο χρονικό διάστημα, τον ρόλο του συνδέσμου-ανατροφοδότη με τις υπόλοιπες ομάδες. Αποστολή του θα είναι η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων και του έργου των άλλων ομάδων, η ανταλλαγή πληροφοριών μαζί τους, η μεταφορά των εμπειριών της δικής του ομάδας, αλλά ακόμη και ενδεχόμενες παρεμβάσεις και τροποποιήσεις στα συμπεράσματά τους. Έτσι εξασφαλίζεται η αναδιάταξη των ομάδων, η άμεση επικοινωνία τους, καθώς και η οριζόντια συνεργασία μεταξύ τους πέραν της (μέσω του ιστολογίου) ψηφιακής.
- Κάθε ομάδα, είτε ατομικά κάθε μέλος, είτε σε συνεργασία τα μέλη μεταξύ τους, προσπαθεί να δώσει έναν ορισμό της «μνήμης», με όλες τις σημασίες που διερευνούν και ανακαλύπτουν οι μαθητές, στο μαθητικό ιστολόγιο.

1η Ομάδα: Ομάδα διερεύνησης ορισμού της λέξης και χρήσης της έννοιας στα σχολικά βιβλία

Ασχολείται με τη διερεύνηση της σημασίας της λέξης «μνήμη» με βάση τα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και με την ένταξή της σε διαφορετικά σώματα κειμένων, εντοπίζοντας το νοηματοδοτημένο πλαίσιο χρήσης της κάθε φορά.

Στο φύλλο εργασίας που λαμβάνει η ομάδα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Επισκεφθείτε τη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>. Στην αναζήτηση ηλεκτρονικών λεξικών εντοπίστε και καταγράψτε το πλήθος των σημασιών της «μνήμης» και τα διάφορα πεδία στα οποία αναφέρεται. Μπορείτε να αξιοποιήσετε και την αναζήτηση στο σώμα των λημμάτων. Καλό είναι να μεταφέρετε αμέσως στο ιστολόγιο του μαθήματος τους ορισμούς για να είναι σε χρήση και από τις υπόλοιπες ομάδες.
- Σημειώστε τις τυχόν διαφοροποιήσεις στη σημασία της λέξης από το μεσαιωνικό στα νεοελληνικά λεξικά.
- Αναζητείστε, κατόπιν, το πλαίσιο χρήσης της λέξης στο σώμα κειμένων που αφορά τα διδακτικά βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου στη διεύθυνση http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/pi/index.html μελετώντας τη σημασία της «μνήμης» σε συγκεκριμένα κειμενικά είδη διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, όπως η Γλώσσα, η Λογοτεχνία, τα Θρησκευτικά, η Ιστορία, η Φυσική, η Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον.
- Καταγράψτε στο ιστολόγιο σας τα συμπεράσματα από την έρευνά σας. Μπορείτε ενδεικτικά να αναφερθείτε:
 - ❖ στον ορισμό της έννοιας σήμερα,
 - ❖ σε παράγωγα της λέξης που έχουν χρήση σε διάφορα πεδία της επιστήμης και της καθημερινότητας,
 - ❖ στον μεσαιωνικό ορισμό της,

- ❖ στην επιστημονική χρήση της σε διάφορα γνωστικά πεδία με βάση τα σχολικά βιβλία,
- ❖ στις ομοιότητες και τις διαφορές των ορισμών που βρήκατε με τον αρχικό ορισμό που καταγράψατε στο ιστολόγιό σας.

2η Ομάδα: Ομάδα διερεύνησης της χρήσης της έννοιας στην καθημερινότητα: ο λόγος των εφημερίδων και ο λόγος του διαδικτύου

Η 2η ομάδα κινείται σε δυο άξονες: διερευνά την έννοια της «μνήμης» στα σώματα κειμένων της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και αναζητεί τη χρήση της στο διαδίκτυο μέσω της μηχανής αναζήτησης Google.

Στο φύλλο εργασίας που λαμβάνει η ομάδα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- επισκεφθείτε στη διεύθυνση http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html τα σώματα κειμένων δημοσιογραφικού λόγου και στις εφημερίδες *Μακεδονία* και *Τα Νέα*, αναζητήστε τη λέξη και εντοπίστε τις θεματικές ενότητες, τα κειμενικά είδη και τα συμφραζόμενα στα οποία χρησιμοποιείται ως έννοια.
- Στη μηχανή αναζήτησης Google (<http://www.google.gr>) πληκτρολογήστε τη λέξη και καταγράψτε όποια αποτελέσματα στις 12 πρώτες σελίδες (από τα περίπου 200.000 που προκύπτουν) πιστεύετε ότι αναδεικνύουν διαφορετικές χρήσεις της έννοιας και σε ποιο πεδίο-θεματική ενότητα ανήκει η καθεμία.
- Καταγράψτε στο ιστολόγιό σας τις παρατηρήσεις σας. Ενδεικτικά:
 - ❖ Πώς χρησιμοποιείται η έννοια «μνήμη» στον δημοσιογραφικό λόγο;
 - ❖ Ποια είναι η αντίστοιχη «διαχείριση» της έννοιας στο διαδίκτυο;
 - ❖ Σε τι είδους ιστοσελίδες βρίσκουμε, κυρίως, την έννοια και σε ποιους απευθύνονται αυτές οι ιστοσελίδες;
 - ❖ Ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στον δικό σας ορισμό της «μνήμης» και στη χρήση της όπως προέκυψε από την έρευνά σας.

3η Ομάδα: Η σχέση της «μνήμης» με τη λογοτεχνία

Στόχος της ομάδας είναι να καταγράψει και να εκτιμήσει τον ρόλο της «μνήμης» στη λογοτεχνία. Κινείται στο σώμα κειμένων της Βιβλιοθήκης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης «Άρθρα Εφημερίδων και Περιοδικών».

Στο φύλλο εργασίας της ομάδας περιλαμβάνονται:

- Στη διεύθυνση <http://cds.lib.auth.gr/Articles/> πληκτρολογώντας τη λέξη «μνήμη» στο παράθυρο της αναζήτησης προκύπτει αριθμός αποτελεσμάτων. Επιλέξτε ανάμεσα σ' αυτά άρθρα που αφορούν τη σχέση της μνήμης με τη λογοτεχνία. Προτείνονται, ενδεικτικά, τα παρακάτω:
 - ⇒ βιβλιοκριτική του Παντελή Μπουκάλα στην *Καθημερινή* στις 17/11/1992 για το έργο του Μανόλη Αναγνωστάκη, με υπόμνηση της φράσης του ποιητή «Θυμάμαι άρα υπάρχω» (<http://cds.lib.auth.gr/submit/archive/NPA/npa-2005-14641.pdf>)
 - ⇒ «Μνήμη και Ποίηση είναι δίδυμες αδελφές», συνέντευξη του Τίτου Πατρίκιου, στην εφημερίδα *Αγγελιοφόρος* στις 11/12/1999 (<http://cds.lib.auth.gr/submit/archive/NPA/npa-2004-6272.pdf>)
 - ⇒ «Με τη μνήμη τρέφεται η νοσταλγία μας» συνέντευξη του Θανάση Βαλτινού στον *Αγγελιοφόρο της Κυριακής* στις 14/08/1999 (<http://cds.lib.auth.gr/archive.shtml?base=NPA&id=npa-2004-5107>)
 - ⇒ «Μνήμη και Ιστορία», κριτική του Β. Χατζηβασιλείου στην *Καθημερινή* στις 11/12/1988 για το έργο του ποιητή Νίκου Καρούζου (<http://cds.lib.auth.gr/submit/archive/NPA/npa-2005-20962.pdf>)

⇒ «Η μνήμη είναι ένα κομμάτι αιωνιότητας», συνέντευξη της Διδούς Σωτηρίου στην εφημερίδα *Κέρδος* στις 16/4/1995
(<http://cds.lib.auth.gr/submit/archive/NPA/npa-2004-10206.pdf>)

- Καταγράψτε στο ιστολόγιό σας τις παρατηρήσεις σας. Ενδεικτικά:
 - ❖ Πώς χρησιμοποιείται η μνήμη στη λογοτεχνία;
 - ❖ Υπάρχουν διαφορές μεταξύ του ορισμού σας και αυτού που διερευνήσατε στη ομάδα σας;
 - ❖ Επικεντρωθείτε στο «Θυμάμαι άρα υπάρχω» του Μ. Αναγνωστάκη. Τι μπορεί να σημαίνει;

4η Ομάδα: Ομάδα διερεύνησης της πολυτροπικότητας της μνήμης: η προφορική, ατομική και συλλογική, ιστορική μνήμη όπως εκφράζεται μέσα από τον λόγο και την εικόνα

Στόχος της ομάδας είναι να διερευνήσει και να ανακαλύψει τη σχέση προφορικότητας, εικόνας και μνήμης μέσα από καταγεγραμμένες αφηγήσεις και εικόνες που αναφέρονται στο παρελθόν. Για τον σκοπό αυτόν αξιοποιείται το οπτικοακουστικό αρχείο της κρατικής τηλεόρασης

Στους μαθητές της ομάδας δίνεται φύλλο εργασίας που τους προτρέπει:

- Επισκεφθείτε στη διεύθυνση <http://www.ert-archives.gr> το οπτικοακουστικό αρχείο της ΕΡΤ και στο παράθυρο «Αρχείο Online» αναζητείστε με ανάλογες λέξεις-κλειδιά, βίντεο και εικόνες σχετικές με το θέμα μας.
- Προτεινόμενο παράδειγμα:
 - Οι ενθυμήσεις προσφύγων της Μικρασίας. Εντοπίστε τις εκπομπές «Μαρτυρίες» με θέμα τις αναμνήσεις του πρώην προέδρου της Ακαδημίας Αθηνών Κ. Δεσποτόπουλου από τη γενέτειρά του Σμύρνη, και «Παρασκήνιο» με τίτλο «Τα εγγόνια των προσφύγων». Επιλέγοντας το παράθυρο «λεπτομέρειες» βλέπετε τα ντοκιμαντέρ χωρισμένα σε κεφάλαια, τα οποία διευκολύνουν την παρακολούθησή τους.
 - Διερευνήστε σε ποιους τομείς αναφέρονται οι μνήμες των πρωταγωνιστών των ντοκιμαντέρ σε κάθε περίπτωση. Πρόκειται για προφορικό λόγο. Τι είδους διαφορές έχει από το γραπτό; Συγκρίνετε τον λόγο των πρωταγωνιστών στις δυο εκπομπές. Σε τι διαφέρουν μεταξύ τους και γιατί συμβαίνει αυτό;
- Αξιολογήστε τη σχέση μνήμης και εικόνας όπως αυτή προβάλλεται μέσα από το τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ.
- Στο ιστολόγιο της ομάδας σας καταγράψτε τις παρατηρήσεις σας. Ενδεικτικά:
 - πώς ξεδιπλώνεται η μνήμη στον προφορικό λόγο; Ποια είναι τα στοιχεία που την προσδιορίζουν σε σχέση με την επίσημη γραπτή έκδοσή της ιστορίας;
 - Πώς «εικονογραφείται» η μνήμη μέσα από ένα τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ;
 - Μπορείτε να δώσετε έναν ορισμό της μνήμης με βάση αυτά που παρακολουθήσατε; Να τον συγκρίνετε με τον αρχικό ορισμό σας.
 - Σκεφθείτε άλλα παραδείγματα προφορικής ιστορίας και μνήμης που θα μπορούσαν να φωτίσουν ιστορικά γεγονότα.

Ολομέλεια

Αφού σε κάθε ιστολόγιο έχει γραφεί ένα λήμμα για τη μνήμη και τις σημασίες της ύστερα από τη διερευνητική-ανακαλυπτική προσέγγιση κάθε ομάδας, στην ώρα της ολομέλειας,

- ❑ οι μαθητές εξοικειώνονται με το κειμενικό είδος που πρόκειται να συγγράψουν αποδομώντας ένα λήμμα όπως είναι γραμμένο στην Wikipedia. Το λήμμα «πολιτισμός», για παράδειγμα, υπάρχει στη Βικιπαίδεια σε πλήρη διάρθρωση. Για να μην περιοριστούν, όμως, μόνο σε μια ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια και για να συγκρίνουν ψηφιακή και έντυπη συγγραφή λημμάτων θα ήταν ενδιαφέρουσα και η αξιοποίηση μιας παραδοσιακής εγκυκλοπαίδειας για την αποδόμηση και με βάση αυτήν του ίδιου λήμματος («πολιτισμός»),
- ❑ συζητούνται τα θέματα που τέθηκαν στο ιστολόγιο του μαθήματος,
- ❑ αποφασίζεται ποια στοιχεία από το ιστολόγιο των μαθητών θα αξιοποιηθούν για να δημιουργηθεί το τελικό λήμμα για την ελληνική έκδοση Wikipedia. (<http://el.wikipedia.org>),
- ❑ κάθε αρχική ομάδα θα συγγράψει το λήμμα σύμφωνα με τους ορισμούς της «μνήμης», όπως εντοπίστηκαν από την «Πύλη» και το διαδίκτυο και τις προδιαγραφές που θα δημιουργηθούν από την αποδόμηση του κειμενικού είδους. Θα υπάρχει ανατροφοδότηση μεταξύ των ομάδων, κατά τη διάρκεια της συγγραφής, με χρήση του ιστολογίου. Προτείνεται μια «δυναμική» συγγραφή, η οποία μπορεί να γίνει κατά θεματικές ενότητες, σύμφωνα με τον ορισμό της «Πύλης», αλλά και σύμφωνα με το παράδειγμα του λήμματος «πολιτισμός» στη Βικιπαίδεια, το οποίο έχουν αποδομήσει. Τα μέλη των ομάδων θα παρεμβαίνουν όχι μόνο στο δικό τους κείμενο, αλλά και στο κείμενο των άλλων ομάδων. Ο καθηγητής παρεμβαίνει συμβουλευτικά και μόνο αν υπάρχει αδιέξοδος, διευκολύνοντας με προγραμματισμένη ενίσχυση την καλύτερη κατανόηση της διαδικασίας συγγραφής και διαρθρωτικής οργάνωσης του λήμματος.
- ❑ Αφού οι μαθητές δημιουργήσουν το λήμμα τους, βρίσκουν το λήμμα “memory” στην αγγλική έκδοση της Wikipedia (<http://en.wikipedia.org>) και με τη βοήθεια του καθηγητή των Αγγλικών το συγκρίνουν με το δικό τους.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται με βάση την επίτευξη των στόχων, τη συμμετοχή στην ομάδα, τη διεκπεραίωση του Σχεδίου, το παραγόμενο προϊόν (λήμμα στη Wikipedia) και την αποτίμηση των δραστηριοτήτων από τους ίδιους τους μαθητές, με βάση το τρίπτυχο: τι γνώριζαν και πίστευαν οι ίδιοι πριν από το σενάριο, τι χρειάστηκε να μάθουν, ποιες είναι οι τελικές τους αντιλήψεις.

Κριτική

Το συγκεκριμένο σενάριο έχει την ευελιξία για να προσαρμοστεί στις ανάγκες της συγκεκριμένης μαθητικής κοινότητας η οποία θα το πραγματοποιήσει, λαμβάνοντας υπόψη την ταυτότητα και τις ανάγκες διδάσκοντος και μαθητών. Είναι δυνατό, δηλαδή, να περιοριστούν οι δραστηριότητες χωρίς να τρωθεί η γενικότερη σύλληψη του σεναρίου και οι στόχοι του, ανάλογα με την καθημερινή σχολική πραγματικότητα και τη διαχείριση του σχολικού χρόνου. Αποτελεί, ταυτόχρονα, ένα ενδιαφέρον «στοίχημα» αφού αφορά τη συμμετοχή μαθητών από τις τελευταίες τάξεις του

Λυκείου, οι οποίοι καλούνται, συνήθως, να πράξουν διαφορετικά στο υπάρχον εξετασιοκεντρικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Βιβλιογραφία

- Βικιπαίδεια (χ.η.) *Ελεύθερη Εγκυκλοπαίδεια*: <<http://en.wikipedia.org>> (πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2008).
- Cope, B. & M. Kalantzis, επιμ. 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. Λονδίνο: Routledge.
- Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση. 2007. *Οπτικοακουστικό Αρχείο*: <<http://www.ert-archives.gr>> (πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2008).
- Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. 2006. «Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα»: <<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>> (πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2008).
- Τοντόρωφ, Τ. 2003. *Μνήμη του κακού, Πειρασμός του καλού*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.
- Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Ψηφιοθήκη Αριστοτέλειου Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης. 2008. *Άρθρα Εφημερίδων και Περιοδικών*: <<http://cds.lib.auth.gr/Articles/>> (πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2008).